

Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond

Regionaal Protocol Schuilen of Ontruimen/Evacueren bij incidenten met gevaarlijke stoffen

Opdrachtgever: Adviesraad Risico- en Crisisbeheersing Rotterdam-Rijnmond

Uitvoering: Michel Baars
Irene van der Woude
Lindy Schotman
Marco van den Berg

Status: Definitief

Versie: 1.0

Datum: 11 mei 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
Samenvatting	4
1 Introductie	5
1.1 Definities	5
1.2 Achtergrond.....	5
1.3 Doel van het protocol.....	6
1.4 Toepassing van het schema	7
1.5 Beheer en borging	7
2 Toelichting stappenplan.....	8
2.1 Stroomschema stappenplan	9
2.2 Stap 1	10
2.3 Stap 2	10
2.4 Stap 3	11
2.5 Stap 4	12
3 Communicatie	13
3.1 Risicocommunicatie.....	13
3.2 Crisiscommunicatie	14
3.3 Ontalarming	15
4 Afkortingen	16
Besluit tot vaststelling	17

Samenvatting

Sommige incidenttypen kunnen een direct gevaar opleveren voor de omgeving. Het bekendste voorbeeld daarvan is een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het standaard advies van de overheid aan de bevolking van het effectgebied om binnen te schuilen is bedoeld om blootstelling te voorkomen of te minimaliseren. Bij een ontruiming of evacuatie worden aanwezige personen uit het risicovolle gebied gehaald zodat geen blootstelling (meer) kan plaatsvinden. Aan elke maatregel zitten echter voor- en nadelen. Per situatie moet daarom bekeken worden welke maatregel het beste kan worden ingezet.

Dit protocol biedt allereerst een 'basisadvies' (schuilen) dat geldt vanaf de start van een incident met gevaarlijke stoffen, waardoor tijd wordt gewonnen. Dit advies geldt als eerste advies vanuit de Adviseur Gevaarlijke Stoffen (AGS) en de Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen (GAGS) aan de functionaris die het mandaat heeft het WAS (Waarschuwing- en Alarmeringssysteem) en/of NL-Alert te activeren. Daarnaast bepalen hulpverleners ter plaatse of een schuillocatie onveilig is en starten, indien noodzakelijk, met de ontruiming van onveilige schuillocaties. Met behulp van een stappenplan kan de AGS en/of GAGS een vervolgvadvis (handhaven van de maatregel schuilen of overgaan tot (verdere) ontruiming of evacuatie) opstellen. Door deze werkwijze verloopt de advisering sneller en inzichtelijker.

Aan de hand van vier stappen wordt tot het vervolgvadvis gekomen. In stap 1 wordt ervan uitgegaan dat er een trigger is geweest. Hierbij treedt het basishandelingsperspectief 'schuilen' in werking met de daarbij behorende maatregelen. Wanneer er meer duidelijkheid is over aard, omvang en specifieke situatie ter plaatse, wordt in stap 2 bepaald of het basishandelingsperspectief nog steeds noodzakelijk en/of juist is. In stap 3 wordt gekeken of schuilen voldoende bescherming geeft, of dat een ontruiming of evacuatie noodzakelijk is en meer veiligheid biedt. In stap 4 wordt de genomen beslissing heroverwogen.

In conclusie, dit protocol heeft geleid tot een basisadvies (schuilen), waarbij hulpverleners ter plaatse kunnen beslissen onveilige schuillocaties te ontruimen. Daarnaast biedt dit protocol een beslisschema om een vervolgkeuze tussen schuilen of ontruimen/evacuëren te kunnen maken op basis van de meetgegevens en/of gezondheidseffecten. Aan de hand van het beslisschema wordt de keuze voor schuilen of ontruimen/evacuëren onderbouwd en inzichtelijk gemaakt.

1 Introductie

1.1 Definities

- Gevaarlijke stoffen: Alle stoffen die een gevaar (kunnen) opleveren voor de omgeving en de mensen die daar aanwezig zijn.
- Schuilen: Binnenshuis schuilen kan worden gedefinieerd als mensen die zich binnen in hun woning (of andere daarvoor geschikte gebouwen) ophouden ter bescherming tegen blootstelling (aan de effecten van) gevaarlijke stoffen.
- Ontruiming: Personen en dieren voor korte tijd, op advies van parate diensten, hun verblijfplaats doen verlaten, teneinde de mogelijke schadelijke gevolgen van een incident/calamiteit (of dreiging daarvan) voor de betrokkenen zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Ontruiming is een operationele maatregel die bij acuut gevaar genomen kan worden.
- Evacuatie: Het op last van de overheid verplaatsen van groepen personen en dieren, teneinde de mogelijke schadelijke gevolgen van een incident/calamiteit (of dreiging daarvan) voor de betrokkenen zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Evacuatie is een bestuurlijke maatregel die bij dreiging van gevaar genomen kan worden.
- Handelingsperspectief Het besef wat een individu, groep of organisatie heeft over de eigen handelingsmogelijkheden bij een ramp of crisis.

1.2 Achtergrond

Sommige incidenttypen kunnen een direct gevaar opleveren voor de omgeving. Het bekendste voorbeeld daarvan is een ongeval met gevaarlijke stoffen. Afhankelijk van de aard en hoeveelheid kan een ontsnapte stof schadelijke effecten veroorzaken tot kilometers vanaf de bron. Dit betreft voornamelijk schade voor de gezondheid van de bevolking. De schade kan optreden via een aantal mechanismen: ontsnapping van een toxische (CBRN – chemische, biologische, radiologische, nucleaire) stof, explosie(gevaar) en/of hittestraling als gevolg van bijvoorbeeld brand. Bij blootstelling aan (de effecten van) gevaarlijke stoffen bepalen de duur, de hoeveelheid, de route en hoogte van de blootstelling en kwetsbaarheid van de getroffen personen welke schadelijke gevolgen kunnen optreden. De overheid kan daarbij preventief (bij dreiging) of repressief (bij een daadwerkelijk en/of direct gevaar) de bevolking in het effectgebied informeren en alarmeren. Hierdoor wordt de zelfredzaamheid van aanwezigen vergroot. Daarbij is het standaard advies om binnen te schuilen bedoeld om blootstelling te voorkomen of te minimaliseren. Dit is echter met name gericht op toxische incidenten.

Naast het advies om binnenshuis te schuilen is er de maatregel om te ontruimen of te evacueren. Hierbij worden aanwezige personen uit het risicovolle gebied gehaald zodat geen blootstelling (meer) kan plaatsvinden. Deze maatregelen verminderen ook de gezondheidsrisico's, maar zijn afhankelijk van een tijdige en snelle uitvoering. Aan deze maatregelen zitten echter ook logistieke en organisatorische bezwaren. Dit omdat het veel capaciteit kost om mensen uit het gebied te halen. Dit terwijl deze capaciteit al onder druk staat in verband met de bestrijding van het incident. De genomen beslissing heeft dan ook een relatie met het verdere optreden van de hulpverleningsdiensten in het veld. Daarnaast kunnen zowel schuilen, ontruimen als evacueren tot maatschappelijke onrust leiden, waardoor het nemen van een weloverwogen beslissing moeilijk is.

In overeenstemming met het regionaal crisisplan is de gemeente (Bevolkingszorg) procesverantwoordelijk voor het proces evacueren en de politie voor het proces ontruimen. De beslissing om over te gaan tot ontruiming kan genomen worden op advies van de leidinggevendenden van de operationele diensten (hoogst operationeel leidinggevende). De keuze tot het uitvoeren van een evacuatie is echter in veel gevallen een langduriger traject. Dit omdat het vaak een grotere groep personen betreft en omdat de keuze tot evacuatie in opdracht van de burgemeester wordt gemaakt.

In de beginfase van incidenten die een gevaar voor de omgeving (kunnen) opleveren, is het cruciaal voor aanwezige personen om zichzelf in veiligheid te brengen. Het snel treffen van de juiste maatregelen en het communiceren van de daarbij behorende handelingsperspectieven zijn daarom van groot belang. Door het nemen van maatregelen of doordat aanwezige personen zichzelf, aan de hand van een handelingsperspectief, in veiligheid brengen, kunnen (dodelijke) slachtoffers worden voorkomen. Door de duidelijkheid die wordt geboden zorgt snelle communicatie tevens voor beperking van maatschappelijke onrust. Dit kan worden bereikt door bij de start van incidenten met gevaarlijke stoffen standaard uit te gaan van hetzelfde handelingsperspectief (basishandelingsperspectief) en de daarbij horende maatregelen.

Uit onderzoek¹ is gebleken dat wanneer de maatregelen 'schuilen' en 'ontruimen' gecombineerd worden, dit tijdswinst oplevert en de genoemde logistieke, organisatorische en bestuurlijke bezwaren hiermee worden verminderd. De combinatie van schuilen en ontruimen voldoet aan alle criteria die in dat onderzoek zijn opgesteld waar een basisadvies aan zou moeten voldoen. In dit basisadvies wordt standaard uitgegaan van 'schuilen' en dat kan in beginsel worden gecommuniceerd. Daarbij geldt wel: indien schuilen niet veilig blijkt kunnen hulpverleningsdiensten ter plaatse starten met de ontruiming van onveilige schuillocaties. Door deze werkwijze te volgen wordt rekening gehouden met de aard van het incident en de specifieke situatie ter plaatse. Dit leidt zowel tot maatwerk als tot snelle communicatie waarin zoveel mogelijk duidelijkheid wordt geboden aan aanwezige personen. Deze werkwijze wordt gevolgd totdat een (nieuw) advies door de AGS en/of GAGS is gegeven.

In eerste instantie geldt 'schuilen' dan ook als basishandelingsperspectief. Mogelijk wordt ter plaatse besloten een of meerdere gebouwen te ontruimen. Zodra de AGS en/of GAGS meer duidelijkheid heeft over de aard, omvang en specifieke situatie ter plaatse wordt het in dit protocol opgenomen stappenplan gevolgd. Hieruit kan een andere maatregel of een ander handelingsperspectief komen.

Het optimale handelingsperspectief wordt bepaald door de geboden mate van bescherming, de uitvoerbaarheid, de (tijdige) communiceerbaarheid en de risico's (eigen veiligheidsaspecten) die hulpverleners mogelijk kunnen lopen bij een ontruiming of evacuatie. Belangrijk bij de uitvoerbaarheid en de te nemen beslissing daarover is de te verwachten omvang en de duur van de actie. Naast organisatorische en logistieke problemen speelt de (inhoudelijke) afweging of het middel erger is dan de kwaal een belangrijke rol. Bij de beslissing tot schuilen zullen mensen met acute gezondheidsproblemen in het gebied bijvoorbeeld niet geholpen kunnen worden.

1.3 Doel van het protocol

Het doel van dit protocol is tweeledig.

Eenzijds heeft het protocol tot doel om slachtoffers te voorkomen door het tijdig bieden van een standaard handelingsperspectief met de daarbij horende maatregelen.

Anderzijds is dit protocol bedoeld om tijdens een incident tijdig, inzichtelijk en onderbouwd te kunnen adviseren over de keuze tussen de beschermende maatregelen

---

¹ Handelingsperspectieven bij ongevallen met gevaarlijke stoffen, VRR, Werkgroep HOGS, Versie 1.0

schuilen of ontruimen/evacuëren. Het advies dat volgt uit dit protocol is gebaseerd op aspecten die door de AGS en de GAGS worden bepaald.

1.4 Toepassing van het schema

In dit protocol wordt de achtergrond beschreven waarom een eenduidig handelingsperspectief toegespitst op de (dreigende) ontsnapping van (een) gevaarlijke stof(fen) de voorkeur heeft. Het bijgeleverde schema kan de AGS, de GAGS en de operationeel leidinggevenden een handvat bieden om ten tijde van een incident op basis van de gezondheidseffecten snel een vervolgkeuze te kunnen maken tussen schuilen of ontruimen/evacuëren. Tevens maakt het beslisschema de keuze van de genomen maatregel aan het beleidsteam (BT) inzichtelijk.

1.5 Beheer en borging

Het regionale protocol (nu nog een werkdocument) zal iedere twee jaar worden geëvalueerd en indien nodig herzien. Indien landelijke ontwikkelingen daartoe nopen zal het protocol eerder worden herzien.

Het beheer zal liggen bij de afdeling Crisisbeheersing en het protocol wordt opgenomen in het Kwaliteitsmanagementsysteem (KMS) van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). Het protocol zal worden toegevoegd aan LCMS.

2 Toelichting stappenplan

Aan de hand van 4 stappen wordt tot een keuze schuilen of ontruimen/evacueren gekomen. In stap 1 wordt ervan uitgegaan dat er een trigger is geweest, waardoor het standaard advies al is gegeven. In stap 2 wordt bepaald of schuilen noodzakelijk is. Als er geen gevaar (meer) is voor de omgeving vindt ontalarmering plaats. In stap 3 wordt gekeken of schuilen voldoende bescherming geeft en of ontruimen/evacueren mogelijk is. In stap 4 wordt de genomen beslissing heroverwogen¹.

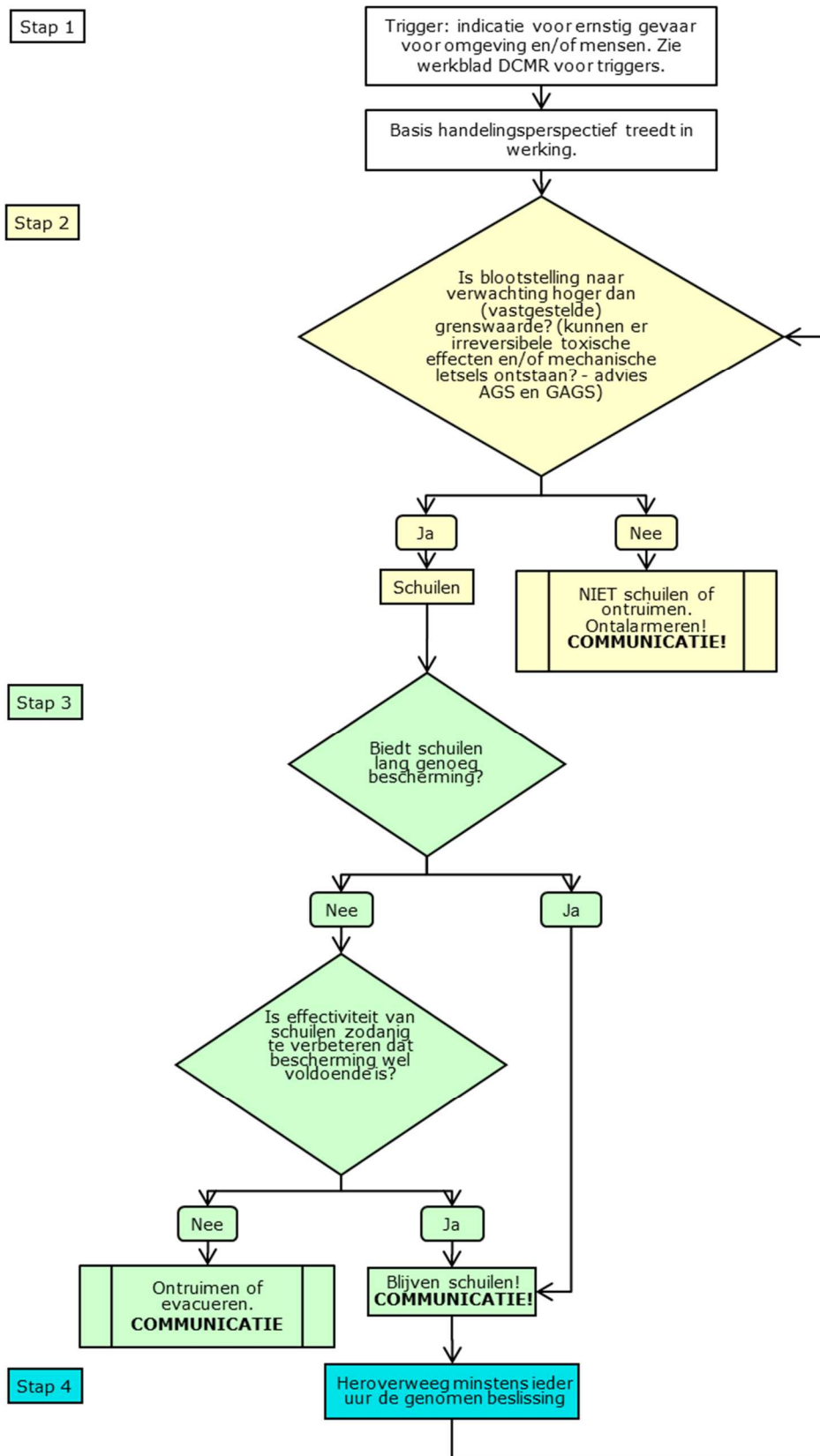
Het stappenplan treedt in werking zodra bekend is dat er een gevaarlijke stof (of meerdere) vrijkomt, of is (zijn) vrijgekomen of dreigt vrij te komen.

---

¹ De keuze tussen schuilen of ontruimen/evacueren is een dynamisch proces met steeds terugkerende onderdelen.

2.1 Stroomschema stappenplan

2.2 Stap 1

De trigger voor het inwerking treden van dit protocol is een indicatie voor een ernstig gevaar voor mensen in de omgeving van het incident. Deze indicatie is bijvoorbeeld het (mogelijk) vrijkomen van (een) gevaarlijke stof(fen). Dit gevaar betreft dan met name schade voor de gezondheid van de bevolking. De schade kan optreden via een aantal mechanismen: rook, ontsnapping van een toxische (C, B of RN) stof, explosie(gevaar), hittestraling als gevolg van brand of een ander direct gevaar voor de fysieke gesteldheid van mensen in de omgeving. De AGS gebruikt hiervoor het DCMR werkblad.

Bij een ernstig gevaar voor mensen in de omgeving van het incident geeft de functionaris die het mandaat heeft, het WAS en/of NL-Alert te activeren, de opdracht om de sirene(s) te laten afgaan (tot 1 januari 2018) en/of een standaard bericht via NL-Alert te verzenden. Ook moet er direct een standaard bericht naar de rampenzender uitgaan. Om tijd te besparen kan deze functionaris gebruik maken van dit mandaat zonder overleg te voeren met anderen. Ook kan door deze functionaris, op basis van eigen inzicht en de informatie die op dat moment beschikbaar is, worden bepaald in welk gebied alarmering plaatsvindt. Activatie kan ook in opdracht van bovenregionale partijen gebeuren, zoals bij een ministerieel besluit.

Nu treedt het basishandelingsperspectief in werking. Mensen wordt geadviseerd binnenshuis te schuilen (of andere daarvoor geschikte gebouwen). Door hulpverleners ter plaatse worden op basis van eigen inzicht mogelijk één of meerdere gebouwen (onveilige schuillocaties) ontruimd.

NB 1: zolang het WAS als alarmeringsmiddel in gebruik is, dient te worden gestreefd naar gebiedscongruentie bij (gelijktijdige) alarmering middels het WAS en NL-Alert.

NB 2: bij activatie van het WAS en/of NL-Alert dient in LCMS te worden geregistreerd door wie (welke functionaris) en waarom (trigger) tot activatie is overgegaan. Dit ten behoeve van de ontalarmering die later in het proces plaatsvindt.

Op plaats incident kan er – op basis van visuele inschattingen – al een beslissing zijn genomen die heeft geleid tot ontruiming van onveilige schuillocaties, waardoor automatisch stap 2 in werking treedt.

In het geval van een incident met gevaarlijke stoffen met omgevingseffecten worden de volgende functionarissen zeker gealarmeerd:

- AGS
- Meetplanleider (MPL)
- GAGS
- Overige benodigde functionarissen (afhankelijk van de opschaling)
- Hoofd sectie communicatie ROT

2.3 Stap 2

Tijdens stap 2 moet de vraag worden beantwoord of extra maatregelen noodzakelijk zijn. Hiervoor wordt gekeken of de blootstelling aan de vrijgekomen gevaarlijke stof naar verwachting gelijk is aan of groter dan voor die stof vastgestelde grenswaarde (waarde waarbij irreversibele toxische en/of mechanische effecten/letsels kunnen optreden). Dit wordt door de AGS en de GAGS bepaald aan de hand van beschikbare gegevens en grenswaarden. Hierbij speelt de MPL een belangrijke rol om snel een inzicht te krijgen in het effect gebied. Indien het om een onbekende stof gaat, wordt met name gekeken naar de (gezondheids)klachten die uit het brongebied komen. Op basis daarvan wordt ingeschat of de blootstelling aan de onbekende stof naar verwachting ernstige en/of blijvende gezondheidseffecten kan veroorzaken in het effectgebied.

Indien op basis van metingen of op basis van inschattingen wordt geconstateerd dat er geen ernstige en/of blijvende gezondheidseffecten zullen optreden (i.e. blootstelling lager dan de vastgestelde grenswaarde) is het advies van de AGS en/of GAGS om geen vervolgmaatregelen te nemen. Schuilen, ontruimen of evacueren wordt niet nodig geacht. Het incident wordt volgens de normale procedures afgehandeld. Indien de sirene al is afgegaan of NL-Alert al is verzonden door een beslissing op plaats incident moet ontalarming plaatsvinden. In hoofdstuk 3.3 is het proces van ontalarming beschreven.

Indien op basis van metingen of op basis van inschattingen wordt geconstateerd dat er ernstige en/of blijvende gezondheidseffecten kunnen optreden, is het advies om te blijven schuilen, te ontruimen of te evacueren.

Stap 3 van het stappenplan treedt nu direct in werking.

2.4 Stap 3

Stap 3 bestaat uit twee gelijktijdig uit te voeren onderdelen, die alleen worden uitgevoerd als er al daadwerkelijk geschuild wordt. Er wordt bepaald of schuilen voldoende bescherming biedt, ofwel de maatregel (gedurende de benodigde tijd) effectief is (blijft) en tegelijkertijd wordt bepaald of een ontruiming/evacuatie mogelijk en/of noodzakelijk is.

Er is sprake van een bepaald opschalingniveau (bv GRIP 3) en het Regionaal Operationeel Team (ROT) is actief. In alle gevallen bereidt het ROT zich voor op een eventuele evacuatie. Zij beginnen zo snel mogelijk met de voorbereidingen. Het ROT begint dus met het voorbereiden van een evacuatie voordat bekend is of er daadwerkelijk geëvacueerd moet worden. In het geval van een daadwerkelijke evacuatie levert dit tijdswinst op. De gemeente is verantwoordelijk voor het proces evacuatie.

De AGS en de GAGS zullen aangeven hoe lang een schuilplaats naar verwachting bescherming biedt tegen ernstige en/of blijvende gezondheidseffecten. Daaruit kan bepaald worden of schuilen voldoende bescherming biedt. De uitkomst kan verschillend zijn voor de verschillende schuilplaatsen en verschillende groepen bewoners (ouderen, werknemers, kinderen etc.).

Op basis van de metingen en schattingen van de AGS en de GAGS zijn er vier mogelijkheden:

- 1 Schuilen biedt voldoende bescherming
- 2 Effectiviteit van schuilen is onvoldoende, maar kan worden verbeterd
- 3 Effectiviteit van schuilen is onvoldoende en kan niet worden verbeterd
- 4 Effectiviteit van schuilen is onvoldoende en kan niet worden verbeterd, maar schadelijk effect van evacueren is nog groter

Ad 1) Indien schuilen voldoende bescherming biedt, is het advies dat men moet blijven schuilen. Zodra het gevaar geweken is, dus als de trigger verholpen is, is het belangrijk om zo snel mogelijk te ontalmeren.

Ad 2) Indien de effectiviteit van het schuilen verbeterd kan worden (denk hier aan mogelijkheden voor het afplakken van kieren of uitschakelen van ventilatie en of dit ook te communiceren is richting de bevolking) dan is het advies om te blijven schuilen. Zodra het gevaar geweken is, is het belangrijk om zo snel mogelijk te ontalmeren.

Ad 3) Als de effectiviteit van het schuilen onvoldoende is en niet verbeterd kan worden, of het is niet mogelijk dit goed te communiceren, dan is het advies dat een evacuatie of een ontruiming overwogen moet worden. Dit kan per schuilplaats verschillend zijn. Het ROT (of evacuatieteam) maakt een schatting van de benodigde tijd om een ontruiming of

evacuatie uit te voeren. De AGS (met MPL) schatten de tijdsduur en het tijdsverloop van het incident in.

Ad 4) Indien het aantal te verwachten slachtoffers bij het uitvoeren van een ontruiming of evacuatie groter is dan de te verwachten slachtoffers bij schuilen is het advies dat men moet blijven schuilen. Zodra het gevaar geweken is, is het belangrijk om zo snel mogelijk te ontalarmeren.

2.5 Stap 4

Welke beslissing ook genomen wordt, minstens ieder uur, of als er nieuwe gegevens beschikbaar zijn, moet de genomen beslissing heroverwogen worden (weer starten bij stap 2).

3 Communicatie

Een ander belangrijk aspect bij het nemen van een maatregel als schuilen of ontruimen/evacueren is communicatie. Communicatie betreft dan zowel communicatie naar de betrokken hulpverleners als communicatie naar de bevolking. Effectieve communicatie zorgt ervoor dat de zelfredzaamheid van aanwezige personen in het effectgebied wordt vergroot. De uitfasering van het Waarschuwings- en Alarmeringssysteem (WAS) en transformering naar alarmeringsmiddelen zoals NL-Alert leidt tot een andere beschrijving van de werkwijze rondom acuut waarschuwen. Dit protocol SOE sluit daarop aan.

3.1 Risicocommunicatie

Risicocommunicatie is communicatie over risico's waaraan mensen blootstaan voordat zich een ramp of crisis voordoet. De overheid heeft de verplichting te communiceren over risico's en onderschrijft ook de zinvolheid ervan. Risicocommunicatie gebeurt vanuit de veronderstelling dat de volgende effecten te bereiken zijn:

- Het vergroot de zelfredzaamheid van burgers;
- Er kan actief gewerkt worden aan het vertrouwen dat burgers in de overheid hebben;
- De informatievoorziening kan de burgers waakzaam maken en is het hierdoor een opmaat naar crisiscommunicatie, omdat burgers begrijpen dat het zinvol is.

Om deze effecten te bereiken moet risicocommunicatie in elk geval aan een aantal voorwaarden voldoen:

1. Betrouwbaarheid en eerlijkheid;
2. Deskundigheid hebben, maar onzekerheid erkennen;
3. Rekening houden met gevoelens en emoties;
4. Invloed.

De overheid heeft vanaf de jaren '90 middels diverse communicatiecampagnes uitvoering gegeven aan risicocommunicatie. De VORAMP campagne (voorlichting bij grootschalige incidenten en rampen) was een van de eerste door de overheid opgezette en uitgevoerde voorlichtingscampagne ter ondersteuning van het sirenenetwerk, het WAS (Waarschuwings- en Alarmeringssysteem). Burgers worden ten tijde van grootschalige incidenten en rampen middels het sirenenetwerk gealarmeerd en gesommeerd om naar binnen te gaan, ramen en deuren te sluiten en af te stemmen op de lokale calamiteitenzender. Onder het motto 'Rampen vallen niet te plannen, voorbereidingen wel', startte vervolgens in 2006 de campagne 'Denk Vooruit'. Centraal in de campagne stond en staat de website www.crisis.nl die in 2014 volledig is geactualiseerd.

Vanaf 2011 ligt het accent meer op crisiscommunicatie omdat in 2011 NL Alert van start is gegaan en deze start is begeleid met een landelijke campagne.

Het WAS is in 1992 door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in het leven geroepen, n.a.v. de ramp in Tsjernobyl van 1986. Dit als modernisering van het oude luchtalarmsysteem. In Nederland werden in totaal 4283 sirenes geplaatst. Het WAS wordt (landelijk) één à twee keer per jaar ingezet bij een daadwerkelijk incident. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VenJ) is voornemens om het WAS per 1 januari 2018 uit te faseren en dan volledig gebruik te maken van NL-Alert.

NL-Alert is het alarmmiddel van de overheid voor de mobiele telefoon. Met NL-Alert kan de overheid mensen in de directe omgeving van een noodsituatie met een tekstbericht informeren. Daardoor worden met NL-Alert meer mensen gericht bereikt tijdens een noodsituatie. In het bericht staat specifiek wat er aan de hand is en wat men op dat moment het beste kunt doen.

Via de meldkamer wordt een tekstbericht naar de mobiele telefoons in de directe omgeving van een (dreigende) noodsituatie verzonden. NL-Alert werkt op basis van cell

broadcast en niet met sms-berichten. Daardoor werkt NL-Alert óók als het netwerk overbelast is.

NL-Alert is gratis en anoniem. De berichten worden alleen uitgezonden in het gebied waar de noodsituatie zich voordoet. Men hoeft zich niet vooraf aan te melden. Voor meer informatie, zie <https://www.nl-alert.nl/>.

In de regio Rotterdam-Rijnmond is in 2011 de website www.rijnmondveilig.nl gelanceerd. Deze website is één van de middelen die de regio inzet om de inwoners van Rotterdam-Rijnmond zowel vooraf als tijdens als na een incident van juiste en betrouwbare informatie te voorzien, waarbij snelheid tijdens een incident een van de succesfactoren is.

Ook is een koppeling tussen de inzet van NL Alert en www.rijnmondveilig.nl gemaakt en vastgelegd. Zo wordt voor aanvullende informatie doorverwezen naar www.rijnmondveilig.nl.

3.2 Crisiscommunicatie

Met de komst van NL-Alert is het eenvoudiger geworden om de afweging te maken om te ontruimen of evacueren. Dit omdat NL Alert is bedoeld om burgers te alarmeren/ waarschuwen én te informeren. Dit gebeurt via cell-broadcasting waarbij een tekstbericht continu wordt uitgezonden naar alle mobiele telefoons in een bepaald gebied. De burger ontvangt per incident direct een advies over wat hij of zij het beste kan doen en laten. NL-Alert wordt ingezet bij situaties die vragen om snel handelen.

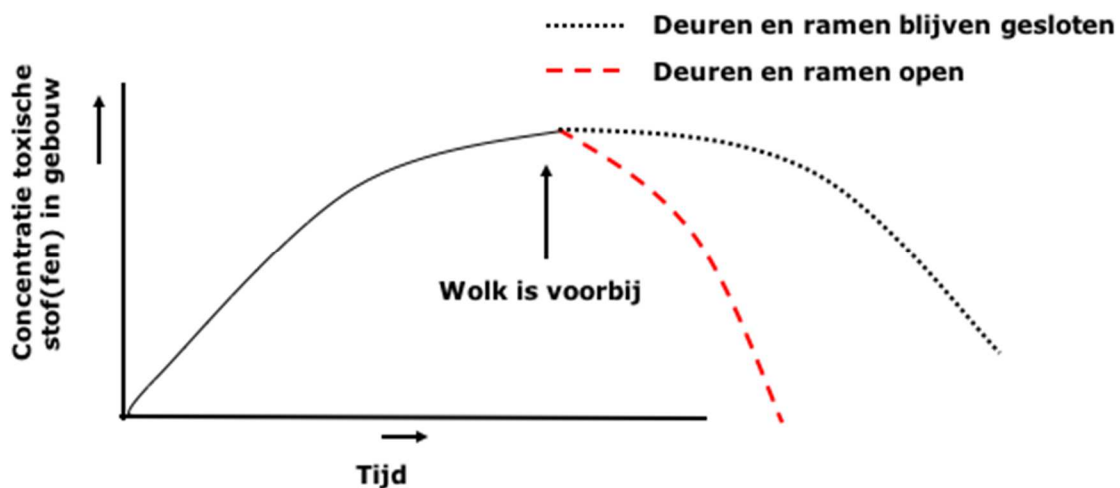
Het basishandelingsperspectief van het protocol SOE is schuilen. Dit protocol biedt de mogelijkheid een standaard NL-Alert bericht te ontwikkelen om in te zetten bij incidenten met gevaarlijke stoffen. Het eerste basisbericht wordt dan uitgezonden ondanks dat waarschijnlijk onduidelijkheid heerst over de aard van de gevaarlijke stof, omvang van de ramp en/of specifieke situatie ter plaatse. Dit verhoogt zo snel als mogelijk de zelfredzaamheid van aanwezige personen in het effectgebied. Als meer duidelijk over het incident beschikbaar is kan een vervolgb bericht worden opgesteld. Dit vervolgb bericht berust op een aantal basisprincipes voor goede berichtgeving tijdens incidenten:

1. Een NL-Alert bericht bevat minimaal de volgende componenten:
  - 1.1. Afzender: NL-Alert;
  - 1.2. Datum/ tijd: automatisch gegenereerd;
  - 1.3. Risico (wat is het gevaar) (wat is de bron). Het doel hiervan is de lezer bewust te maken dat hij/zij mogelijk acuut gevaar loopt;
  - 1.4. Locatie-bron en effectgebied. Hiermee wordt het gevaar gelokaliseerd. Afhankelijk van het type scenario ligt de nadruk in een bericht op het brongebied of effectgebied. Vermelding van beide is denkbaar;
  - 1.5. Handelingsperspectief: Wat moeten mensen doen / laten;
  - 1.6. Informatie: hiermee wordt de ontvanger van een NL-Alert bericht verwezen naar een ander medium voor meer informatie (In Rotterdam-Rijnmond is dat www.rijnmondveilig.nl).
2. Maatregelen en communicatie zijn consistent en op elkaar afgestemd, waarbij de consequenties van de maatregelen goed geregeld zijn.
3. Gedrag tijdens een crisis is voor een groot deel groepsgedrag.
4. Snelle informatievoorziening is cruciaal: juistheid en compleetheid van een bericht mogen opgeofferd worden t.b.v. de snelheid. Procesinformatie is ook informatie.
5. Nooit de sirene gebruiken om te ontalarmeren, maar berichten via NL-Alert en www.rijnmondveilig.nl.
6. "Beter mee verlegen dan om verlegen" geldt ook voor het laten afgaan van de sirene.

3.3 Ontalarmering

Het ontalarmeren na een incident is belangrijk. Ook hierdoor worden slachtoffers voorkomen of wordt het aantal beperkt. Ontalarmeren is toegestaan als de gehalten aan gevaarlijke stoffen in de buitenlucht zo laag zijn, dat er geen gevaar meer is om buiten te zijn. De AGS/ROGS, MPL/WVD en de GAGS kunnen aangeven of en wanneer dit het geval is. Bij ontalarmeren wordt de boodschap gegeven dat schuilen niet langer noodzakelijk is. Tegelijk kan een aanvullend advies worden gegeven zoals het advies om ramen en deuren te openen. Hierdoor verdrijft schone lucht de verontreinigde lucht binnenshuis. Ontalarmeren gebeurt via een NL Alert en een bericht op radio, TV en/of Internet. In dit bericht kan ook het advies om te ventileren worden opgenomen.

In onderstaande figuur is het belang van ontalarmeren weergegeven. Bij het vrijkomen van gevaarlijke stoffen, rook e.d. zal een klein deel van de stoffen naar binnen lekken, ondanks dat ramen en deuren gesloten zijn. Bij goed geïsoleerde huizen zal de hoeveelheid veel minder zijn en gebeurt het sowieso minder snel dan bij slecht geïsoleerde huizen. Zodra de wolk voorbij is moeten gebouwen worden geventileerd.

4 Afkortingen

AGS	Adviseur Gevaarlijke Stoffen (brandweer/DCMR)
AGW	AlarmeringsGrensWaarde
ARC	Adviesraad Risico~ en Crisibehersing
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BT	Beleidsteam
CBRN	Chemisch, Biologisch, Radiologisch, Nucleair
CoPI	Commando Plaats Incident
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
E	Explosief
GAGS	Gezondheidskundig Adviseur Gevaarlijke Stoffen
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure
HOvD	Hoofd Officier van Dienst
HSC	Hoofd Sectie Communicatie
KMS	Kwaliteits Management Systeem
LBW	LevensBedreigendeWaarde
MKA	Meldkamer Ambulancezorg
MPL	Meet Plan Leider
OvD-B	Officier van Dienst Brandweer
OvD-G	Officier van Dienst Geneeskundig
OvD-P	Officier van Dienst Politie
ROT	Regionaal Operationeel Team
VenJ	Ministerie van Veiligheid en Justitie
VRR	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
VRW	VoorlichtingsRichtWaarde
WAS	Waarschuings- en Alarmeringssysteem

Besluit tot vaststelling

De Veiligheidsdirectie (VD) van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)

Overwegende:

- ✓ dat de VD van Rotterdam-Rijnmond het orgaan is dat de Incidentbestrijdingsplannen vaststelt conform de vastgestelde procedure in het Algemeen bestuur d.d. 29 juni 2011.

in navolging van het advies van de Adviesraad Risico- en Crisisbeheersing van de VRR d.d. 16 december 2016

Besluit:

- ✓ het Protocol Schuilen of Ontruimen/Evacueren versie 1.0 d.d. 11 mei 2016 vast te stellen.
- ✓ dat het Protocol Schuilen of Ontruimen/Evacueren versie 1.0 d.d. 11 mei 2016 in werking zal treden na vaststelling van de nieuwe mandaatstructuur voor NL-Alert, die momenteel wordt ontwikkeld door de Afdeling Crisisbeheersing van de VRR.

Aldus vastgesteld op 11 mei 2016 te Rotterdam.

De Voorzitter van de
Veiligheidsdirectie,

De Secretaris van de
Veiligheidsdirectie

Mr. Drs. A. Littooi

Drs. A.C. Trijselaar MPA